

MISSATGE DEL SANT PARE BENET XVI PER A LA QUARESMA 2012

Aquest any, Benet XVI ha escollit una frase de la Carta als Hebreus per al seu missatge per a la Quaresma: «*Observem-nos mútuament per estimular-nos a la caritat i a les bones obres*»(He 10, 24)

Estimats germans i germanes,

La Quaresma ens ofereix un cop més l'oportunitat de reflexionar sobre el cor de la vida cristiana: la caritat. En efecte, aquest és un temps propici perquè, amb l'ajuda de la Paraula de Déu i dels sagraments, renovem el nostre camí de fe, tant personal com comunitari. Es tracta d'un itinerari marcat per la pregària i el compartir, pel silenci i el dejuni, en espera de viure l'alegria pasqual.

Aquest any vull proposar algunes reflexions a la llum d'un breu text bíblic agafat de la Carta als Hebreus: «*Observem-nos mútuament per estimular-nos a la caritat i a les bones obres*» (He 10,24). Aquesta frase forma part d'una perícopa en què l'escriptor sagrat exhorta a confiar en Jesucrist com a summe sacerdot, el qual ens obté el perdó i l'accés a Déu. El fruit d'acollir Crist és una vida que es desplega segons les tres virtuts teològals: es tracta d'atansar-se al Senyor «*amb cor sincer, amb fe segura*» (v. 22), de mantenir-nos fermes en «*l'esperança que professem*» (v. 23), amb una atenció constant per a realitzar juntament amb els germans «*la caritat i les bones obres*» (v. 24). Així mateix, s'afirma que per sostenir aquesta conducta evangèlica és important participar en les trobades litúrgiques i de pregària de la comunitat, mirant la meta escatològica: la comunió plena amb Déu (v. 25). M'aturo en el verset 24, que, en poques paraules, ofereix un ensenyament preciós i sempre actual sobre tres aspectes de la vida cristiana: l'atenció a l'altre, la reciprocitat i la santedat personal.

1. "Observem-nos": la responsabilitat envers el germà

El primer element és la invitació a «observar»: el verb grec usat és *katanoein*, que significa observar bé, estar atents, esguardar conscientment, adonar-se d'una realitat. El trobem a l'Evangeli, quan Jesús convida els deixebles a «observar» els ocells del cel, que no s'afanyen i són objecte de la sol·lícita i atenta providència divina (cf. *Lc 12,24*), i a «reparar» en la biga que hi ha al nostre propi ull abans de mirar la brossa a l'ull del germà (cf. *Lc 6,41*). El trobem també en un altre passatge de la mateixa Carta als Hebreus, com a invitació a «fixar l'esguard en Jesús» (cf. 3,1), l'Apòstol i gran sacerdot de la nostra fe. Per tant, el verb que obre la nostra exhortació convida a fixar la mirada en l'altre, primer de tot en Jesús, i a estar atents els uns als altres, a no mostrar-nos estranys, indiferents a la sort dels germans. Tanmateix, sovint preval l'actitud contrària: la indiferència o el desinterès, que neixen de l'egoisme, encobert sota l'aparença del respecte per l'«esfera privada». També avui ressona amb força la veu del Senyor que ens crida a cadascú de nosaltres a fer-nos càrrec de l'altre. Avui Déu ens segueix demanant que siguem «guardians» dels nostres germans (cf. *Gn 4,9*), que establim relacions caracteritzades per la cura recíproca, per l'atenció al bé de l'altre i a tot el seu bé. El gran

manament de l'amor al proïsme exigeix i urgeix a prendre consciència que tenim una responsabilitat respecte de qui, com jo, és criatura i fill de Déu: el fet de ser germans en humanitat i, en molts casos, també en la fe, ha de portar a veure en l'altre un veritable alter ego, a qui el Senyor estima infinitament. Si conreem aquesta mirada de fraternitat, la solidaritat, la justícia, així com la misericòrdia i la compassió, brollaran naturalment del nostre cor. El servent de Déu Pau VI afirmava que el món actual pateix especialment d'una manca de fraternitat: «El món està malalt. El seu mal radica no tant en la dilapidació dels recursos i en l'acaparament per part d'alguns com en la manca de fraternitat entre els homes i entre els pobles»(Carta. enc. *Populorum progressio* [26 març 1967], núm. 66).

L'atenció a l'altre comporta desitjar el bé per a ell o per a ella en tots els aspectes: físic, moral i espiritual. La cultura contemporània sembla haver perdut el sentit del bé i del mal, per la qual cosa cal reafirmar amb força que el bé existeix i venç, perquè Déu és «*bo i fa el bé*» (*Sl* 119,68). El bé és allò que suscita, protegeix i promou la vida, la caritat i la comunió. La responsabilitat envers el proïsme vol dir, per tant, voler i fer el bé de l'altre, desitjant que també ell s'obri a la lògica del bé; interessar-se pel germà significa obrir els ulls a les seves necessitats. La Sagrada Escriptura ens posa en guàrdia davant el perill de tenir el cor endurit per una mena d'«anestèsia espiritual» que ens deixa cecs davant els sofriments dels altres. L'evangelista Lluç fa referència a dues paràboles de Jesús, on s'indiquen dos exemples d'aquesta situació que pot crear-se en el cor de l'home. A la paràbola del Bon Samarità, el sacerdot i el levita «van donar la volta», amb indiferència, davant l'home a qui els bandolers havien despullat i apallissat (cf. *Lc* 10,30-32), i en la del ric Epuló, aquest home saturat de béns no s'adona de la condició del pobre Llätzer, que mor de fam davant la seva porta (cf. *Lc* 16,19). En ambdós casos es tracta del contrari de «fixar-se», d'esguardar amb amor i compassió. Què impedeix aquesta mirada humana i amorosa vers el germà? Sovint són la riquesa material i la sacietat, però també l'anteposar els propis interessos i les pròpies preocupacions a tota la resta. Mai no hem d'ésser incapaços de «tenir misericòrdia» envers qui pateix; les nostres coses i els nostres problemes mai no han d'absorbir el nostre cor fins al punt de fer-nos sords al crit del pobre. En canvi, precisament la humilitat de cor i l'experiència personal del patiment poden ser la font d'un despertar interior a la compassió i a l'empatia: «*El just promou els drets del pobres, el malvat és incapaç de conèixer-los*» (*Pr* 29,7). Hom comprèn així la benaurança dels «qui ploren» (*Mt* 5,4), és a dir, d'aquells que són capaços de sortir de si mateixos per commoure's pel dolor dels altres. La trobada amb l'altre i el fet d'obrir el cor a la necessitat són ocasió de salvació i de benaurança.

L'«observar» el germà comprèn a més la sol·licitud pel seu bé espiritual. I aquí vull recordar un aspecte de la vida cristiana que al meu parer ha caigut en l'oblit: la correcció fraterna amb vista a la salvació eterna. Avui som generalment molt sensibles a l'aspecte de la cura i la caritat en relació al bé físic i material dels altres, però callem gairebé del tot respecte de la responsabilitat espiritual envers els germans. No era així a l'Església dels primers temps i a les comunitats veritablement madures en la fe, en què les persones no només s'interessaven per la salut corporal del germà, sinó també per la de l'ànima, pel seu destí últim. A la Sagrada Escriptura llegim: «*reprèn, en canvi, l'assenyat i t'estimarà. El savi serà més savi si l'instrueixes; alligona el just i augmentarà el seu saber*»(*Pr* 9,8 ss). Crist mateix ens mana

reprendre el germà que està cometent un pecat (cf. *Mt* 18,15). El verb usat per definir la correcció fraterna *-elenchein-* és el mateix que indica la missió profètica, pròpia dels cristians, que denuncien una generació que es lliura al mal (cf. *Ef* 5,11). La tradició de l'Església enumera entre les obres de misericòrdia espiritual la de «corregir aquell que s'equivoca». És important recuperar aquesta dimensió de la caritat cristiana. Davant del mal no s'ha de callar. Penso aquí en l'actitud d'aquells cristians que, per respecte humà o per simple comoditat, s'adeqüen a la mentalitat comuna, en lloc de posar en guàrdia els germans sobre les maneres de pensar i d'actuar que contradiuen la veritat i no segueixen el camí del bé. Nogensmenys, allò que anima la reprensió cristiana mai no és un esperit de condemna o recriminació; la mou sempre l'amor i la misericòrdia, i brolla de la veritable sol·licitud pel bé del germà. L'apòstol Pau afirma: «*Germans, si descobriu que algú ha comès una falta, vosaltres, els qui heu rebut l'Esperit, ajudeu-lo a refer-se, amb esperit de dolcesa, i penseu en vosaltres mateixos, que també podríeu caure en temptació*» (*Ga* 6,1). En el nostre món impregnat d'individualisme, cal que hom redescobreixi la importància de la correcció fraterna, per caminar junts vers la santedat. Fins i tot «*el just cau set vegades*» (*Pr* 24,16), diu l'Escriptura, i tots som febles i caiem (cf. *1 Jn* 1,8). Per tant, és un gran servei ajudar i deixar-se ajudar a llegir amb veritat dins d'un mateix, per millorar la nostra vida i caminar cada vegada més rectament pels camins del Senyor. Sempre cal una mirada que estimi i corregeixi, que conegui i reconegui, que discerneixi i perdoni (cf. *Lc* 22,61), com ha fet i fa Déu amb cada un de nosaltres.

2. "Els uns en els altres": el do de la reciprocitat.

Aquest ésser «guardians» dels altres contrasta amb una mentalitat que, en reduir la vida només a la dimensió terrenal, no la considera en perspectiva escatològica i accepta qualsevol decisió moral en nom de la llibertat individual. Una societat com l'actual pot arribar a ser sorda, tant davant els sofriments físics, com davant les exigències espirituals i morals de la vida. En la comunitat cristiana no ha de ser així. L'apòstol Pau convida a cercar allò que «*porta la pau i que edifica la comunitat*» (*Rm* 14, 19), tractant de «complaire els altres i procurant el bé d'ells, per tal d'edificar la comunitat» (ib. 15,2), sense cercar el propi benefici «*sinó el bé de tots, perquè se salvin*» (*1 Co* 10,33). Aquesta correcció i exhortació mútua, amb esperit d'humilitat i de caritat, ha de formar part de la vida de la comunitat cristiana.

Els deixebles del Senyor, units a Crist mitjançant l'Eucaristia, viuen en una comunió que els vincula els uns als altres com a membres d'un sol cos. Això significa que l'altre em pertany: la seva vida, la seva salvació, tenen a veure amb la meua vida i amb la meua salvació. Aquí toquem un element molt profund de la comunió: la nostra existència està relacionada amb la dels altres, tant en el bé com en el mal; tant el pecat com les obres de caritat tenen també una dimensió social. A l'Església, cos místic de Crist, es verifica aquesta reciprocitat: la comunitat no para de fer penitència i d'invocar perdó pels pecats dels seus fills, però a la vegada s'alegra, i contínuament s'omple de goig, pels testimonis de virtut i de caritat, que es multipliquen. «*Que tots els membres tinguin la mateixa sol·licitud els uns pels altres*» (*1 Co* 12,25), afirma sant Pau, perquè formem un sol cos. La caritat envers els germans, una de les expressions de la qual és l'almoina -una pràctica quaresmal típica juntament amb la pregària i el dejuni-, rau en aquesta pertinença comuna. Tot cristià pot expressar en la preocupació concreta pels més pobres la seva participació de l'únic cos que és l'Església. L'atenció als altres en la reciprocitat

és també reconèixer el bé que el Senyor realitza en ells i agrair amb ells els prodigis de gràcia que el Déu bo i totpoderós segueix realitzant en els seus fills. Quan un cristià s'adona de l'acció de l'Esperit Sant en l'altre, no pot per menys que alegrar-se i glorificar el Pare que és al cel (cf. *Mt* 5,16).

3. "Per estímulo de la caritat i les bones obres": caminar junts en la santedat

Aquesta expressió de la Carta als Hebreus (10, 24) ens mena a considerar la crida universal a la santedat, el camí constant en la vida espiritual, a aspirar als carismes superiors i a una caritat cada cop més alta i fecunda (cf. 1 *Co* 12,31-13,13). L'atenció recíproca té com a finalitat animar-se mútuament a un amor efectiu cada vegada major, «com la llum de l'alba, que va en augment fins arribar a ple dia» (*Pr* 4,18), tot esperant viure el dia sense ocàs en Déu. El temps que se'ns ha donat en la nostra vida és preciós per descobrir i realitzar bones obres en l'amor de Déu. Així l'Església mateixa creix i es desenvolupa per arribar a la maduresa de la plenitud de Crist (cf. *Ef* 4,13). En aquesta perspectiva dinàmica de creixement se situa la nostra exhortació a animar-nos recíprocament per assolir la plenitud de l'amor i de les bones obres.

Lamentablement, sempre és present la temptació de la tebiesa, de sufocar l'Esperit, de negar-se a «comerciar amb els talents» que ens han estat donats per al nostre bé i el dels altres (cf. *Mt* 25,25 ss). Tots hem rebut riqueses espirituals o materials útils per al compliment del pla diví, per al bé de l'Església i la salvació personal (cf. *Lc* 12,21 b; 1 *Tm* 6,18). Els mestres d'espiritualitat recorden que, en la vida de fe, qui no avança, retrocedeix. Estimats germans i germanes, acceptem la invitació, sempre actual, d'aspirar a un «alt grau de la vida cristiana» (Joan Pau II, Carta ap. *Novo millennio ineunte* [6 gener 2001], núm. 31). En reconèixer i proclamar beats i sants alguns cristians exemplars, la saviesa de l'Església té també per objecte suscitar el desig d'imitar-ne les virtuts. Sant Pau exhorta: «*Estimeu-vos afectuosament com a germans*» (*Rm* 12,10).

Davant d'un món que exigeix dels cristians un testimoni renovat d'amor i fidelitat al Senyor, tots hem de sentir la urgència de posar-nos a competir en la caritat, en el servei i en les bones obres (cf. *He* 6,10). Aquesta crida és especialment intensa en el temps sant de preparació a la Pasqua. Amb els millors desitjos d'una santa i fecunda Quaresma, us encomano a la intercessió de la Santíssima Mare de Déu i de cor imparteixo a tots la benedicció apostòlica.

Vaticà, 3 novembre 2011

Benedictus pp. XVI